

УДК 908(71:477)(08)

У 45

Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 29 березня 2018 року)

Рецензенти:

Бялик В. Д. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Гринчуцький В. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету;

Гусак Л. Є. – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Худолій А. О. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Національного університету “Острозька академія”.

Україна – Канада: сучасні наукові студії [Текст]: кол. моногр.: у
У 45 3-х кн. Кн. 1 = **Ukraine – Canada: Modern Scientific Studies: Collective Monograph [Text]:** in three books. Book 1. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 132 с.

ISBN 978-966-940-164-9

ISBN 978-966-940-165-6 (Кн. I)

У міжнародній колективній монографії вміщено найновіші українсько-канадські суспільно-політичні, історичні, соціально-економічні, філологічні, культурно-освітні та педагогічні дослідження в галузі сучасного канадознавства. Видання складається з трьох книг: перші дві – українською мовою, третя – англійською. Подібне видання виходить в Україні вперше.

Для науковців, аспірантів і докторантів, студентів, магістрів і викладачів факультетів міжнародних відносин, іноземної філології, історії, політології та національної безпеки, філології й журналістики, економіки та управління, педагогічної освіти й соціальної роботи, для осередків канадознавства в Україні, українських студій у Канаді, а також усіх, хто цікавиться дослідженнями україно-канадської співпраці в різних сферах.

УДК 908(71:477)(08)

ISBN 978-966-940-164-9

ISBN 978-966-940-165-6 (Кн. I)

© Маліневська І. П. (обкладинка), 2018

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ВИМПРИ КАНАДОЗНАВСТВА	7
1.1. ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНИХ КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН	7
1.2. УКРАЇНЦІ КАНАДИ: ТРУДНОЩІ, ВИПРОБУВАННЯ, УСПІХИ ТА ДОСЯГНЕННЯ	17
РОЗДІЛ 2. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	32
2.1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ Й КАНАДИ	32
2.2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	40
2.3. УКРАЇНА – КАНАДА. РОЗВИТОК ТОРГОВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН	48
2.4. ПРІОРИТЕТИ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	55
2.5. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КАНАДОЮ	63
2.6. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	72
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ Й ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ	86
3.1. АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ В ПРАЦЯХ ІВАНА ОГІЄНКА	86
3.2. СЛАВІСТИЧНІ СТУДІЇ ЯРОСЛАВА-БОГДАНА РУДНИЦЬКОГО	95
3.3. ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ КАНАДИ: ПЕРСОНАЛІ Й КОЛЕКТИВИ	106
3.4. УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ДОСВІД КАНАДИ ТА СВІТУ	119
ВИСНОВКИ	129

УДК 908(71:477)(08)

У 45

Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 3 від 29 березня 2018 року)

Рецензенти:

Бялик В. Д. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри комунікативної лінгвістики та перекладу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича;

Гринчуцький В. І. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки підприємств і корпорацій Тернопільського національного економічного університету;

Гусак Л. Є. – доктор педагогічних наук, професор кафедри іноземних мов гуманітарних спеціальностей Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки;

Худолій А. О. – доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри англійської філології Національного університету “Острозька академія”.

Україна – Канада: сучасні наукові студії [Текст]: кол. моногр.: у
У 45 3-х кн. Кн. 1 = **Ukraine – Canada: Modern Scientific Studies: Collective Monograph [Text]:** in three books. Book 1. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 132 с.

ISBN 978-966-940-164-9

ISBN 978-966-940-165-6 (Кн. I)

У міжнародній колективній монографії вміщено найновіші українсько-канадські суспільно-політичні, історичні, соціально-економічні, філологічні, культурно-освітні та педагогічні дослідження в галузі сучасного канадознавства. Видання складається з трьох книг: перші дві – українською мовою, третя – англійською. Подібне видання виходить в Україні вперше.

Для науковців, аспірантів і докторантів, студентів, магістрів і викладачів факультетів міжнародних відносин, іноземної філології, історії, політології та національної безпеки, філології й журналістики, економіки та управління, педагогічної освіти й соціальної роботи, для осередків канадознавства в Україні, українських студій у Канаді, а також усіх, хто цікавиться дослідженнями україно-канадської співпраці в різних сферах.

УДК 908(71:477)(08)

ISBN 978-966-940-164-9

ISBN 978-966-940-165-6 (Кн. I)

© Маліневська І. П. (обкладинка), 2018

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ТА ІСТОРИЧНІ ВИМІРИ КАНАДОЗНАВСТВА	7
1.1. ПРІОРИТЕТИ СУЧАСНИХ КАНАДСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ ВІДНОСИН	7
1.2. УКРАЇНЦІ КАНАДИ: ТРУДНОЩІ, ВИПРОБУВАННЯ, УСПІХИ ТА ДОСЯГНЕННЯ	17
РОЗДІЛ 2. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	32
2.1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА ТА ЕКОНОМІЧНА ДИПЛОМАТІЯ УКРАЇНИ Й КАНАДИ	32
2.2. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКИХ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	40
2.3. УКРАЇНА – КАНАДА: РОЗВИТОК ТОРГОВЕЛЬНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН	48
2.4. ПРІОРИТЕТИ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	55
2.5. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КАНАДОЮ	63
2.6. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ЗВ'ЯЗКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ	72
РОЗДІЛ 3. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ Й ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ	86
3.1. АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ Й КУЛЬТУРИ В ПРАЦЯХ ІВАНА ОГІЄНКА	86
3.2. СЛАВІСТИЧНІ СТУДІЇ ЯРОСЛАВА-БОГДАНА РУДНИЦЬКОГО	95
3.3. ІНСТРУМЕНТАЛЬНЕ ВИКОНАВСЬКЕ МИСТЕЦТВО УКРАЇНСЬКОЇ ДІАСПОРИ КАНАДИ: ПЕРСОНАЛНІ Й КОЛЕКТИВНІ	106
3.4. УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА В СИСТЕМІ ІНФОРМАЦІЙНО- КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ДОСВІД КАНАДИ ТА СВІТУ	119
ВИСНОВКИ	129

У колективній монографії відображено найновіші наукові дослідження із сучасного канадознавства, перспективного напрямку, який постійно розвивається в Україні¹. Видання такої праці дуже актуальне.

На сьогодні спостерігаємо зацікавленість науковців різними аспектами канадознавства, зокрема суспільними, політичними, історичними, економічними, філологічними, культурними, освітніми, педагогічними тощо. Коло питань, які вони розглядають, є “багатоманітним, проте здебільшого – фрагментарним за ступенем вивченості окремих аспектів”². Варто додати, що “сучасні дослідження Канади в Україні “розпорошені” як географічно, так і тематично – наявні праці стосуються різноманітних вузьких аспектів, немає системних досліджень цієї країни”³.

Ураховуючи це, основною метою колективної монографії є спроба систематизувати найбільш пріоритетні канадознавчі дослідження в Україні на сьогодні, заповнити прогалини в малодосліджених сферах. Одне з наших завдань – це привернення уваги до важливості наукової співпраці між Україною та Канадою, адже розвиток українсько-канадських зв’язків відображає 125-літню історію відносин двох країн, а також розширення об’єкта дослідження канадознавства, який повинен

¹ Активний розвиток канадських студій в Україні відбувається в період незалежності нашої держави, коли українські центри канадознавства розпочали свою діяльність. Так, у 2005 р. засновано Центр канадських студій імені Рамона Гнатишина при Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. У 2010 р. створено Центр канадознавства Національного університету “Острозька академія”. У 2015 р. відкрито Центр канадознавства Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки в Луцьку. Усі вони є осередками більшості наукових досліджень із канадознавства, тут постійно організують конференції, симпозіуми, наукові читання з канадознавства, що сприяє згуртуванню й співпраці канадознавців України.

² Бурцева, Марина. 2016. “Основні напрямки канадознавчих досліджень: огляд української та російської пострадянської історіографії”. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія Історія. Вип. 24: 336–342.

³ Бессонова, Марина. 2014. “Канадознавство у незалежній Україні: проблеми та перспективи”. *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Формування основних напрямів розвитку соціогуманітарних наук”* (Дніпро-дзержинськ, 11–12 квітня 2014 р.): 57–59.

уключати наукові дослідження українсько-канадських зв'язків у різних сферах.

Міжнародна українсько-канадська колективна монографія – це перше в Україні таке видання, що свідчить про його *наукову новизну* й перспективність. Матеріал монографії систематизовано у трьох книгах: перші дві – українською мовою, третя – англійською, що збільшує коло її читачів, а також підкреслює *теоретичне значення й практичне застосування книги*.

До першої книги колективної монографії українською мовою увійшли дослідження кількох науковців із Канади та України (із Вінніпега, Києва, Луцька, Тернополя). Вона складається зі вступу, трьох розділів і висновків.

Перший розділ “Суспільно-політичні та історичні виміри канадознавства” складається з підрозділів, у яких увагу зосереджено на пріоритетах сучасних канадсько-українських відносин (підр. 1.1. Бессонова Марина, м. Київ, Україна), історії поселення українців та їхній внесок у розбудову Канади (підр. 1.2. Кравчук Галина, Цап Орест, м. Вінніпег).

До другого розділу “Українсько-канадські соціально-економічні дослідження” входять матеріали про зовнішньоекономічну політику й дипломатію України та Канади (підр. 2.1. Деделюк Катерина, м. Луцьк), сучасний стан та перспективи українсько-канадських торговельно-економічних відносин (підр. 2.2. Гнедько Катерина, Маковецька Лариса, Мандрик Ірина, м. Луцьк), розвиток торговельно-інвестиційних відносин між Україною й Канадою (підр. 2.3. Сишук Андрій, м. Луцьк). У розділі також ідеться про пріоритети торговельно-економічного співробітництва України та Канади (підр. 2.4. Пікулик Оксана, м. Луцьк), особливості реалізації угоди про вільну торгівлю (підр. 2.5. Братко Ірина, м. Київ), українсько-канадські зв'язки у сфері туризму (підр. 2.6. Аганова Ірина, Копачинська Галина, Коцан Наталія, м. Луцьк).

Третій розділ “Українсько-канадські культурно-освітні й педагогічні студії” складають підрозділи, у яких основну увагу зацентовано на аналізі творчого доробку видатних українців Канади, зокрема Івана Огієнка (підр. 3.1. Данилюк Ніна, м. Луцьк) та Ярослава-Богдана Рудницького (підр. 3.2. Гапон Леся, Лісняк Стефанія, м. Тернопіль), висвітленні питань концертно-виконавської діяльності української діаспори Канади (підр. 3.3. Чернецька Наталія, м. Луцьк) і досвіду Канади й світу у створенні української бібліотеки в системі інформаційно-комунікаційних технологій (підр. 3.4. Салата Галина, м. Київ).

Монітоба й ін. [4]. Подальша співпраця між представниками бізнесу окремих регіонів Канади та України забезпечить можливості для втілення нових інвестиційних проєктів для українського бізнесу.

Отже, Канада є одним із важливих торговельно-економічних партнерів України, активно підтримує економічні реформи й прагнення досягти політичної та економічної стабільності. Про важливість співробітництва України та Канади в різних сферах, у тому числі торговельно-економічній, свідчить наявність низки двосторонніх угод, меморандумів. Держави підтримують активний політичний міждержавний діалог із питань співпраці в багатьох сферах. Пріоритети торговельно-економічного співробітництва вимагають прийняття Україною низки заходів, зокрема у сфері законодавства, податкової й інвестиційної політики, які б забезпечили сприятливі умови для ведення малого та середнього бізнесу в Україні, сприяли зростанню товарних потоків між державами, а також залученню канадських інвестицій в економіку України. Сьогодні відносини між країнами у сфері торговельної співпраці вийшли на новий рівень після набуття чинності Угоди про вільну торгівлю. Відкрилися нові можливості для виходу українських експортерів на канадський ринок, а для товаровиробників з'явилися нові імпульси для покращення якості продукції та підвищення її конкурентоспроможності. Перспективи й динаміка торговельно-економічної співпраці України та Канади визначатимуться ефективністю реалізації досягнутих домовленостей і поставлених пріоритетів. Варто зазначити, що подальше поглиблення та інтенсифікація українсько-канадського торговельно-економічного співробітництва сприятиме диверсифікації українського експорту товарів і послуг, доступу до ринку високих технологій, зміцнення позицій та світовому ринку, що, відповідно, забезпечить позитивну динаміку економічного зростання та рівня життя населення.

Література

1. CUTIS (Canada-Ukraine Trade and Investment Support Project). 2018. http://ukrlegprom.org.ua/news/cutis_canada_ukraine-trade-and-investment-support-project/
2. Government of Canada. "Trade Data Online". 2018. <http://strategis.ic.gc.ca/app/scr/tdst/tdo/crtr.html>
3. Vergeles, Olga. 2018. "CUTIS will help Ukrainian businesses to enter Canadian market". <https://cutisproject.org/en/publications/vergeles-cutis-help/>

4. Галик, В. М. 2013. *Україна в Європі і світі* [Текст]: навч. посібник. Київ: Знання: 364.
5. “Договірно-правова база між Україною та Канадою”. <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/legal-acts>
6. Кобаль, Борис, Курята Олена. 2018. “Нагодувати Канаду: до яких сюрпризів треба бути готовим українським експортерам”. *Європейська правда*. 01.02.2018 р.: 1.
7. Микольська, Н. 2017 “Вільна торгівля з Канадою запрацювала: топ-10 фактів про умови ЗВТ”. *Європейська правда*. 01.08.2017 р.: 1.
8. “Стан торговельно-економічних відносин та інвестиційної діяльності між Україною та Канадою”. <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-%D1%81%D0%B0/trade>
9. “Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Канадою”. https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=4&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwid-ZeR5d_aAhXDCiwKHSVuAWkQ-FghFMAM&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbuv.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbuv%2Fcgiiirbis_64.exe
10. “Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою”. http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/en/124_052-16.
11. “Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою: нові горизонти для українського бізнесу”. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. files/Canada_Brochure2015_v5.pdf
12. “Україна та Канада планують розвивати співробітництво у галузі тваринництва”. <http://agravery.com/uk/posts/show/ukraina-ta-kanada-planuut-rozvivati-spivrobitnictvo-u-galuzi-tvarinnictva>

2.5. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ УГОДИ ПРО ВІЛЬНУ ТОРГІВЛЮ МІЖ УКРАЇНОЮ ТА КАНАДОЮ

1 серпня 2017 р. набула чинності Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою [1]. Робота над її текстом і підписанням була досить довготривалою (шість раундів перемовин, починаючи з 2010 р.). Улітку 2015 р. текст документа парафровано, а в липні 2016 р. під час першого офіційного візиту прем'єр-міністра Канади Джастіна Трюдо до Києва угоду підписано. Імплементация Угоди про вільну торгівлю між Україною й Канадою (далі – CUFTA) піднімає низку правових, політичних та соціальних питань і потребує детального аналізу.

У системі регулювання міжнародних торговельно-економічних відносин можна виокремити п'ять взаємопов'язаних рівнів: корпоративний (переважно транснаціональних корпорацій у вигляді засуджу-

ваних заходів обмежувальної ділової практики), національний (реалізація торгових політик країн), міжнаціональний (застосування преференційних або протекціоністських заходів між окремими країнами, що не є членами інтеграційних угруповань), наднаціональний (здійснення спільних торговельних заходів країн-членів інтеграційних угод), глобальний – використання в торговельній практиці широкого спектра правил і принципів, у сфері розвитку та регулювання міжнародної торгівлі [2].

Розвиток зовнішньоторговельних відносин між Україною й Канадою відповідає міжнаціональному та національному рівням міжнародних економічних відносин. Цей процес пов'язаний, передусім, із членством України та Канади у Світовій організації торгівлі.

СОТ регулює практично всі сторони взаємодії між країнами-учасниками в зовнішньоекономічній сфері міжнародних відносин, що забезпечується універсальними угодами й документами цієї міжнародної організації. У рамках СОТ встановлено міжнародно-правові правила регулювання торгівлі товарами, послугами, сільськогосподарською продукцією, текстилем й одягом, інтелектуальною власністю, уніфіковано торговельні правила використання захисних заходів, стандартів і технічних бар'єрів, розроблено й удосконалюється механізм розв'язання торговельних суперечок. Активно впроваджуються документи СОТ, що регулюють торговельні аспекти конкурентної політики, міжнародного інвестування, охорони навколишнього середовища, трудових питань, електронної комерції, функціонування регіональних інтеграційних угруповань.

Інтеграція в міжнаціональні структури та розширення взаємовигідного співробітництва в межах СОТ із країнами-учасниками на двосторонній основі є одним зі стратегічних напрямів зовнішньоекономічної політики України. Фактично всі ці напрями співробітництва в рамках СОТ відображено у двостороннійгоді CUFTA.

Питання застосування тарифних методів механізмів регулювання торговельних відносин загалом та зниження тарифів між країнами-партнерами зокрема є предметом Генеральної угоди з тарифів та торгівлі (ГАТТ). Вони викликали найбільший інтерес під час укладання ГАТТ, але, незважаючи на значний прогрес у зниженні ставок мита, СОТ концентрує свою увагу на цьому питанні й сьогодні. Міжнародна організація активно сприяє зниженню ставок мита між країнами-членами, підтримуючи міжнародні тенденції до лібералізації торговельних відносин між ними.

Із цієї позиції можна розглядати скасування тарифів та інших бар'єрів у торговельних відносинах Україна–Канада як наступний етап розширення співробітництва в межах СОТ. Ця тенденція підкріплюється тим, що домовленостей про утворення зони вільної торгівлі між Україною та Канадою досягнуто в рамках застосування положень ГАТТ-СОТ 1994 р. Так, у статті 1.1. CUFTA прямо вказано на застосування Статті XXIV ГАТТ-СОТ 1994 року як підставу створення Зони вільної торгівлі між країнами-партнерами. Відповідно до положень CUFTA застосовують також Генеральну угоду СОТ про торгівлю послугами, Угоду СОТ про застосування Статті VII Генеральної угоди з тарифів і торгівлі 1994 року, що міститься в Додатку 1-А до Угоди СОТ, а також інші документи й угоди цієї міжнародної організації.

Фактично можемо стверджувати, що правовою основою CUFTA є базові положення угоди ГАТТ-СОТ 1994 р. та інших угод, укладених у рамках роботи цієї організації. При цьому CUFTA поглиблює й розширює взаємодію між сторонами угоди й підпорядковує її положення одній із головних цілей утворення ЗВТ – “встановлювати зрозумілі, прозорі та взаємовигідні правила, що регулюватимуть торгівлю між ними” [1, с. 16].

Аналіз реалізації CUFTA, який проводять експерти, указує, що найбільші переваги від скасування мит у межах зони вільної торгівлі мають отримати українські виробники одягу (буде скасовано мито в розмірі 17,2 %) і взуття (9,7 %), представники машинобудівної (5,6 %) та хімічної галузей (4,5 %), а також аграрії (4,5 % – для овочів і фруктів). На їхню думку, під час реалізації CUFTA з боку Канади ситуація більш складна, оскільки після вступу угоди в силу відразу скасовуються мита лише для 72 % канадських товарів. Мита на решту 27 % скасовуватимуться поступово з перехідним періодом у 3, 5 та 7 років. Окрім того, угодою передбачено часткову лібералізацію щодо важливих для України сільськогосподарських товарів, а також тарифні квоти й певні види товарів. [3]

Дійсно, передбачено, що після набрання чинності CUFTA Україна скасувала тарифи на значну частину поточного експорту Канади, а залишкову частину експорту тарифи скасовуватимуться поступово, протягом семи років. Це включає скасування Україною тарифів на весь канадський експорт промислової продукції, риби й морепродуктів та ліквідацію більшості сільськогосподарських тарифів. Основний канадський експорт, який отримує негайний або кінцевий термін безмитного експорту, уключає яловичину, ріпакову олію, оброблену їжу, корм для

тварин, морожену рибу, ікру, певні вироби з чавуну й сталі, вироби з пластмаси та косметику. Скасовуються також тарифи на свіжу й охолоджену свинину з Канади, а торгівля замороженою свининою матиме квоти безмитного тарифу.

Очікується, що усунення тарифів у рамках зони вільної торгівлі ще більше посилюватиме присутність канадських експортерів на українському ринку, але на сьогодні експорт із Канади до України має невелику частку у світовому експорті цієї держави й такі збільшуються, але дуже повільно. Наприклад, експорт Канади в Україну до 2014 р. склав менше одного відсотка світових сільськогосподарських продуктів держави, риби й морепродуктів, а також промислового експорту. На думку фахівців, це засвідчує те, що збільшення зростання канадського експорту в Україну, що впливає з CUFTA, і надалі буде невеликим від загального канадського виробництва та експорту. Проте, за повідомленням ЗМІ з посиланням на заяву міністра закордонних справ України П. Клімкіна під час брифінгу на спільній прес-конференції з Христею Фріланд за 2017 р. український експорт до Канади зріс на 76 %, а імпорт із цієї країни на 93 % [4].

За даними Посольства України в Канаді з посиланням на Державний комітет статистики України, у 2017 р. торговельно-економічні відносини між Україною й Канадою отримали позитивну динаміку до збільшення обсягів двосторонньої торгівлі, що позначено набуттям чинності CUFTA. Уперше з 2014 р. вдалося подолати негативні тенденції у двосторонньому торговельному співробітництві та за даними Державного комітету статистики України, за 9 місяців 2017 р., загальний обсяг торгівлі між Україною й Канадою склав 327,6 млн дол. США (із них загальний експорт – 98,2 млн дол. США, загальний імпорт – 229,4 млн дол. США, сальдо – мінус 131,2 млн дол. США) [5].

Відповідно до відомостей, що містяться на офіційному сайті Посольства України в Канаді, за 9 міс. 2017, порівняно з аналогічним періодом 2016 р., обсяг двосторонньої торгівлі товарами між Україною й Канадою суттєво збільшився та становив 230,2 млн дол. США (за три квартали 2016 – 140,7 млн дол. США). Експорт українських товарів до Канади зріс на 65,3 % (33,9 млн дол. США). Імпорт товарів із Канади до України також зріс на 63 % (196,3 млн дол. США). При цьому сальдо двосторонньої торгівлі товарами традиційно залишається для нашої держави негативним (162,2 млн дол. США) [5]. Отже, на сьогодні можна спостерігати позитивну динаміку розвитку торговельних відносин,

незважаючи на негативне сальдо двосторонньої торгівлі між країнами-партнерами.

На нашу думку, під час виконання Угоди про вільну торгівлю між Україною та Канадою важливою складовою частиною врегулювання двосторонніх торговельних відносин мають стати нетарифні методи регулювання. При цьому питання подолання й узгодження вимог стандартизації – це окреме завдання реалізації положень CUFTA, що стоїть перед державними компетентними установами та підприємцями країн-партнерів. Насамперед це стосується експорту української продукції в Канаду. Таке питання найбільш актуальне для українських підприємців і викликає зацікавленість як державних установ, так і бізнесу.

Загалом питання стандартизації в міжнародних економічних відносинах займає ключове місце. У сучасних міжнародних торговельних зв'язках це базовий елемент зовнішньоекономічної політики держави, вагомий фактор соціально-економічного розвитку суспільства, а також інструмент підвищення ефективності функціонування ринкової економіки.

Сучасні підходи до стандартизації з боку багатьох розвинених держав визначаються соціальним характером регулювання цих суспільних відносин. Серед таких, країн діяльність Уряду Канади та її недержавних установ у розв'язанні проблем стандартизації найбільш показова.

На сьогодні в Канаді існують стандарти, за якими здійснюється тестування повітря й води, сталого розвитку лісів, стандарти на продовольчу, сільськогосподарську продукцію, побутову техніку тощо. Їх розроблено з метою збереження навколишнього середовища. Стандарти є суттєвим компонентом імпорту та експорту, оскільки відкривають доступ до внутрішніх ринків країни-партнера. Уряд Канади підтримує й заохочує ідеї сталого розвитку суспільства, що охоплює охорону здоров'я населення, забезпечення безпеки, соціальну захищеність працюючих і захист прав споживачів.

У Канаді застосовують декілька видів стандартів до імпортованих у країну товарів, а саме: стандарти акредитованих установ, що не входять у систему державної системи стандартизації (здійснюються на добровільній основі); національні стандарти та вимоги до продукції, що регламентуються державою (використовуються підприємцями на добровільних засадах); міжнародні стандарти, яких дотримується Канада внаслідок приєднання до них або взяття зобов'язань за міжнародними угодами (законодавчо врегульовані стандарти) [6].

Уряд Канада бере активну участь у реалізації державної політики у сфері стандартизації на федеративному рівні й на рівні кантонів, спираючись при цьому на програми та установи, які впроваджуються й координуються Радою стандартів Канади. Державні програми та установи сприяють розвитку відкритих ринків, застосовуючи механізми полегшення міжнародної торгівлі й доступу на зовнішні ринки та входження в глобальну систему стандартизації та акредитації.

Рада стандартів Канади (SCC) – найбільш впливова й потужна організація, що займається питанням стандартизації та організацією оцінки відповідності товарів у межах країни. За визначенням Ради стандартів Канади, стандарти дають змогу забезпечити кращі, безпечні та більш ефективні методи й продукти, а також є важливим елементом технологій, інновацій та торгівлі [7].

Маючи особливий незалежний правових статус федеративного значення й мандат заохочувати та сприяти добровільній стандартизації в різноманітних сферах діяльності й соціальної активності, Рада стандартів Канади затверджує Національні стандарти Канади та представляє Канаду на ключових регіональних і міжнародних форумах зі стандартизації.

Нагляд за діяльністю Ради стандартів здійснюється Радою керуючих, яка затверджує стратегічне керівництво організації, а взаємодія з Парламентом Канади – через Міністерство інновацій, науки й економічного розвитку. Отже, ця організація органічно «вбудована» в систему державного управління.

Згідно з інформацією Ради стандартів Канади, громада Канади зі стандартизації складається з мережі людей та організацій, залучених до розробки, просування й реалізації стандартів. До цієї системи входять насамперед споживачі та неурядові організації, які забезпечують урахування соціальних проблем, таких як навколишнє середовище, стан здоров'я, безпека й конфіденційність. Це привносить людський елемент до розробки стандартів і стратегій стандартизації, гарантуючи, що потреби канадців відіграють вирішальну роль у розробці та застосуванні стандартів.

Активними учасниками системи стандартизації є уряди Канади (федеральний і кантонів), які спираються на мережу стандартизації під час обговорення торговельних угод та визначення пріоритетів. При цьому стандартизація забезпечує ефективність надання державних послуг своїм громадянам, а залучення до стандартизації представників уряду сприяє врахуванню національних інтересів Канади.

Провідну роль у стандартизації відіграють експерти відповідних галузей господарювання, котрі надають технічну експертизу й забезпечують якість стандартів та корисність стратегії стандартизації для бізнесу. Підприємства й виробники покладаються на стандарти та послуги оцінки відповідності для розробки й продажу товарів у глобальному масштабі.

Окремим інституційним елементом мережі стандартизації виступають органи оцінки відповідності, що допомагають забезпечити ефективне використання стандартів і забезпечити достовірну оцінку продуктів, систем та послуг відповідно до застосовних стандартів. До таких органів, що акредитовані Радою стандартів Канади й складають систему стандартизації Канади, відносять калібрувальні та випробувальні лабораторії; органи контролю, сертифікації систем управління, сертифікації персоналу, продуктів та послуг, органи перевірки викидів парникових газів.

Організації з розробки стандартів у Канаді входять у систему стандартизації та працюють із волонтерськими організаціями всієї країни для розробки канадських стандартів і прийняття або адаптації міжнародних стандартів для використання в Канаді. Ці організації надають важливу технічну експертизу та відіграють визначальну роль у забезпеченні того, щоб стандарти, введені в експлуатацію в Канаді, відповідали кліматичним, економічним, технологічним і соціальним умовам країни. Міжнародні та регіональні органи стандартизації працюють разом для глобальної гармонізації стандартів із метою лібералізації торгівлі, розв'язання спільних суспільних проблем і захисту споживачів.

Крім ліквідації тарифів, CUFTA включає положення, що сприяють посиленню співпраці між державами з метою підвищення ефективності торгівлі, у тому числі гармонізацією митних процедур забезпечення достовірності, прозорості митного декларування товарів і процедур перевірки походження товарів. Правила CUFTA про походження є досить прозорими, передбачуваними та послідовними в застосуванні, що забезпечує переваги цієї угоди. У комплексі такі заходи мають сприяти подальшому зростанню двосторонньої торгівлі між Канадою й Україною.

Важливою складовою частиною процесу реалізації CUFTA є міждержавне співробітництво у сфері екологічної сталості. Ураховуючи загальносвітові тенденції щодо захисту навколишнього середовища, цілком закономірно підпорядковувати міжнародно-правове регулю-

вання торговельних відносин нормам екологічної сталості. У випадку міждержавного співробітництва задля створення зони вільної торгівлі держави-партнери посилили CUFTA домовленостями про збереження навколишнього середовища, які демонструють, що лібералізована торгівля та охорона й збереження довкілля є взаємовигідними співробітництвом. Згідно зі стандартним підходом Канади до збереження довкілля, CUFTA містить окремі норми, які зобов'язують держави-партнери підтримувати високий рівень захисту навколишнього середовища за допомогою ефективного застосування екологічних законів; не відмовлятися і не відступати від таких законів для сприяння торгівлі або інвестицій; забезпечувати прозорість й участь громадськості в прийнятті таких законів. Одночасно CUFTA встановлює правову основу для співпраці та взаємної зацікавленості сторін у захисті довкілля.

Насамперед це стосується промислових товарів, що представляють інтерес для підприємців та з якими стикаються відносно високі українські тарифи (такі як промислова техніка, пластмаса, побутова електроніка, інструменти, каміння, кераміка й скло, хімікати, шини, легкі транспортні засоби та інші транспортні засоби) і які потенційно можуть мати вплив на навколишнє середовище в Канаді, зокрема на забруднення повітря, містити небезпечні відходи й викиди парникових газів унаслідок збільшення виробництва. Це питання залишається актуальним, незважаючи на те, що експорт в Україну з Канади на ці продукти є дуже обмеженим, експорт окремих секторів не перевищує одного відсотка від світового експорту Канади у 2014 р. Зрозуміло, що навіть якщо суттєве зростання експорту до України відбудеться внаслідок реалізації CUFTA, то він продовжуватиме складати невелику частку в загальному обсязі канадського експорту, а будь-які потенційні екологічні наслідки можна належно регулювати в межах поточної природоохоронної політики, програм і практики управління. Але таке становище, що має обопільний характер, може змінитись у бік збільшення товарообороту та торкатися значної кількості питань природоохоронної сфери співробітництва.

Сучасна екологічна сфера співробітництва між державами спирається на узгоджене, спільне розуміння й застосування норм міжнародного екологічного права та це повною мірою відображається в CUFTA. Так, відповідно до Статті 1.3 CUFTA, у випадку невідповідності між зобов'язаннями, що стосуються навколишнього середовища, перевагу надають багатостороннім угодам із питань навколишнього середовища, визначених у додатку 1-А. Зі свого боку, додаток 1-А CUFTA як основа

міждержавного співробітництва у природоохоронній сфері визначає такі універсальні угоди: Конвенцію про міжнародну торгівлю видами дикої фауни і флори, що перебувають під загрозою зникнення (1973 р.); Монреальський протокол про речовини, що руйнують озоновий шар (1987 р.), Базельську конвенцію про контроль за транскордонним переміщенням небезпечних відходів та їх видаленням (1987); Роттердамську конвенцію про процедуру попередньої обґрунтованої згоди відносно окремих небезпечних хімічних речовин та пестицидів у міжнародній торгівлі (1998 р.); Стокгольмську конвенцію про стійкі органічні забруднювачі (2001 р.). Такий вибір екологічних угод у врегулюванні торговельних відносин передусім пов'язаний з особливостями експортно-імпорتنних операцій між країнами та номенклатурою товарів, що перетинають державні кордони держав-партнерів.

Зважаючи на встановлений у Канаді режим суворого нагляду за дотриманням національного законодавства й міжнародних норм захисту навколишнього середовища, можемо сподіватися на потенційні економічні вигоди від підвищення продуктивності та вдосконалення технологій, особливо в галузі екологічних товарів й інтелектуальної власності, що може привести до посилення використання та розповсюдження чистих технологій і розвитку «зеленої економіки».

Налагодження продуктивної торгівлі на взаємовигідних умовах неможливе без конструктивного інформаційного обміну, який дає змогу сторонам краще розуміти законодавчі вимоги й потенційні проблеми експортерів та імпортерів. Із цієї метою CUFTA передбачено взаємний доступ сторін до всіх необхідних регуляторних актів у сфері торгівлі. Співробітництво в межах CUFTA поширюється також на автоматизацію митних процедур і використання ІТ-технологій, а також створення системи взаємодії між митними службами країн (стаття 7.7 Прозорість) [1, с. 126]. Усі ці заходи спрямовані на полегшення доступу бізнесу до ринків обох країн.

Інформаційний обмін і прозорість відносин у сфері розробки технічних регламентів та процедур добровільної оцінки відповідності особливо актуальні з огляду на налагодження ефективних механізмів взаємодії учасників реалізації CUFTA.

Отже, на сьогодні можна спостерігати позитивну динаміку розвитку торговельних відносин Зони вільної торгівлі між Україною та Канадою, незважаючи на негативне сальдо двосторонньої торгівлі.

Застосування нетарифних методів регулювання в рамках реалізації CUFTA вимагає активної роботи всіх учасників реалізації угоди у сфері стандартизації продукції та проведення оцінки відповідності товарів.

CUFTA дає змогу українським підприємствам й установам долучитися до активної співпраці у сфері стандартизації їхньої продукції, що має забезпечити налагодження продуктивної торгівлі на взаємовигідних умовах між країнами-партнерами в перспективі.

Державна позиція України й Канади стосовно захисту навколишнього середовища має спільну платформу, а домовленості про збереження навколишнього середовища демонструють, що лібералізована торгівля та охорона й збереження довкілля – це частина взаємовигідного співробітництва цих країн.

Література

1. Верховна Рада України. 2018. “Угода про вільну торгівлю між Україною та Канадою”. http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/en/124_052-16
2. “Глобальна торгова система: розвиток інститутів, правил, інструментів СОТ”. 2018. <http://ecolib.com.ua/book.php?book=10>
3. Канадсько-український проект підтримки торгівлі та інвестицій (CUTIS). 2018. “Безмитний доступ до ринку Канади”. <https://cutisproject.org/publications/cufta-in-10-min/>
4. Міністерство фінансів України. 2018. “Експорт з України до Канади зріс на 76 %, а імпорт – на 93 %”. <https://minfin.com.ua/ua/2017/12/22/31548275/>
5. Посольство України в Канаді. 2018. “Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Канадою”. <http://canada.mfa.gov.ua/ua/ukraine-ca/trade>
6. Посольство України в Канаді. 2018. “Нестандартна Канада: як подолати бар’єри та взяти максимум від зони вільної торгівлі”. *Європейська правда, 09 січня 2018 р.* <https://www.euointegration.com.ua/articles/2018/01/9/7075790/>
7. Рада стандартів Канади (Standards Council of Canada). 2018. “Участь зацікавлених сторін”. <https://www.scc.ca/en/stakeholder-participation>

2.6. УКРАЇНСЬКО-КАНАДСЬКІ ЗВ’ЯЗКИ У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Як свідчить практика міжнародних відносин, міжнародний туризм на всіх етапах свого розвитку був чинником, що сприяв налагодженню

взаєморозуміння між державами та народами, важливим засобом зміцнення миру й дружби, активним стимулятором розвитку зовнішньоекономічних, торговельних і культурних відносин. Отже, туризм завжди був і є сприятливим ґрунтом для міжнародної співпраці, що подекуди й виникав на шляхах установлення цих відносин. Зокрема, таку ситуацію спостерігали й між Україною та Канадою, оскільки з часів початку незалежності України туризм між державами перебуває на стадії розквіту.

Варто відзначити, що ще до здобуття Україною незалежності в Києві було розміщене Консульство Канади; саме тодішній Генеральний консул Нестор Гайовський вручив Президенту Кравчуку 2 грудня 1991 р. повідомлення про визнання незалежної України Канадою – першою західною державою – відразу ж після українського референдуму. Дипломатичні відносини між Україною та Канадою встановлені 27 січня 1992 р. Із квітня 1992 р. діє Посольство Канади в Києві, котре є центром канадської співпраці з Україною, а Консульство Канади у Львові надає необхідні послуги в Західній Україні. У листопаді того ж року відкрито Посольство України в Канаді, а згодом – Генеральне консульство України в Торонто (березень 1993 р.), пізніше – офіси в Пікерінгу та Ванкувері. Наразі Україна відкриває ще одне Генеральне консульство в Едмонтоні [15].

Із того часу значно розширилася дипломатична присутність Канади в Києві, уключаючи представництво п'яти канадських міністерств: закордонних справ, міжнародної торгівлі, національної оборони, Канадської агенції міжнародного розвитку й міністерства громадянства та імміграції Канади. На додаток до їхніх програм Посольство надає підтримку іншим федеральним міністерствам, провінційним урядам і муніципальній владі канадських міст.

Загалом, розвиток відносин між Україною й Канадою можна схарактеризувати як сприятливий та поступальний. Реальна політика ліберального Уряду Канади, спрямована на широку співпрацю з Україною, повністю збігається з інтересами української сторони. Це створює необхідні умови для того, щоб вивести українсько-канадські відносини на рівень особливого партнерства.

Канада завжди розвивала активні стосунки з Україною й українцями та підтримувала незалежність нашої держави. Останніми роками двосторонні відносини сповільнили свій темп відповідно до негативних тенденцій у розвитку української демократії й громадського життя, проте після недавніх подій в Україні ситуація докорінно змінилася.